

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Małgorzata Niementowska
Sędziowie	SSA Michał Marzec (spr.) SSO del. Gwidon Jaworski
Protokolant	Agnieszka Przewoźnik

przy udziale Prokuratora Prok. Apel. Janusza Konstantego

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2012 r. sprawy

K. K.c. T.i N., ur. (...) w W. Z.

oskarżonej z art. 16 dkk w zw. z art. 148 § 1 dkk

na skutek apelacji obrońcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 15 czerwca 2012 r.

sygn. akt. XVI K 163/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w pkt 1 i 2 w ten sposób, że przyjmuje, iż oskarżona dopuściła się przestępstwa z art. 18 § 2 i 3 kk w zw. z art. 148 § 1 kk polegającego na tym, że w dniach od 23.08.1993 roku do dnia 26.08.1993 roku chcąc, aby K. S. (1) i A. K. dokonali zabójstwa jej męża J. K., za pośrednictwem P. R. (1) nakłoniła ich do tego, opłacając za dokonanie tej zbrodni oraz ułatwiła im jej popełnienie poprzez udzielenie informacji kiedy i gdzie będzie przebywał jej mąż J. K., jakie jest najbardziej dogodne wejście na ich posesję w S. i rozkładzie pomieszczeń w domu i za to na mocy art. 19 § 1 kk w zw. z art. 148 § 1 kk wymierza jej karę 15 lat pozbawienia wolności i na mocy art. 63 § 1 kk oraz art. 607f kpk zalicza na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 22 października 2010 roku do dnia 26 sierpnia 2011 roku oraz od dnia 26 sierpnia 2011 roku do dnia 15 listopada 2012 roku;

2. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

3. zasądza od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Katowicach) na rzecz adwokata J. L. – Kancelaria Adwokacka w K. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych, w tym 23% podatku VAT tytułem nieopłaconych kosztów obrony z urzędu udzielonej oskarżonej w postępowaniu odwoławczym;

4. zwalnia oskarżoną od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa.

Sygn. akt II AKa 448/12

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z dnia 15 czerwca 2012 roku uznał oskarżoną K. K. za winnego tego, że w okresie od 23 sierpnia 1993 roku do dnia 26 sierpnia 1993 roku w D. kierując zbrodnią zabójstwa swego męża J. K. zleciła, a następnie opłaciła za dokonanie tej zbrodni K. S. (1) i A. K. za pośrednictwem P. R. (1) tj. czynu z art. 18 § 1 kk w zw. z art. 148 § 1 kk przy zast. art. 4 § 1 kk i za to na mocy art. 18 § 1 kk w zw. z art.

148 § 1 kk przy zast. art. 4 § 1 kk skazał ją karę 15 lat pozbawienia wolności, zaliczając na jej poczet na mocy art. 63 § 1 kk i art. 607f kpk okres rzeczywistego pozbawienia wolności

w sprawie od dnia 22 października 2010 roku do dnia 26 sierpnia 2011 roku oraz od dnia 26 sierpnia 2011 roku do dnia 15 czerwca 2012 roku.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego.

Obrońca oskarżonego zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku poprzez przyjęcie, iż oskarżona dokonała zarzucanego jej czynu oraz kierowała zbrodnią zabójstwa, obrazę przepisów prawa procesowego art. 7 kpk poprzez przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów i art. 5 § 2 kpk i rażąco niewspółmierność kary 15 lat pozbawienia wolności. Obrońca wniósł o zmianę wyroku i uniewinnienie oskarżonego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się częściowo zasadna.

W pierwszej kolejności należy jednak stwierdzić, że ustalony przez Sąd I instancji przebieg zdarzeń nie nasuwa żadnych zastrzeżeń, w szczególności dotyczy to, tego że oskarżona chcąc pozbawić życia męża J. K., za pośrednictwem P. R. (1), nakłoniła K. S. (1) i A. K. do dokonania tego czynu, najpierw składając im obietnicę zapłaty, a następnie wręczając tym osobom pieniądze w łącznej kwocie 45 mln starych złotych, co w efekcie doprowadziło do zabójstwa J. K.. Ustalenia te są oparte na wynikach przewodu sądowego i nie zawierają błędów logicznych czy faktycznych. Sąd Okręgowy przeprowadził pełne postępowanie dowodowe a zebrane dowody ocenił bez przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów określonej dyspozycją art. 7 kpk czy też zasady in dubio pro reo z art. 5 § 2 kpk. Taki wniosek w pełni koresponduje z oceną zawartą w wyroku tut. Sądu z dnia 11 lipca 1996 roku uchylającym niniejszą sprawę, we wcześniejszej fazie postępowania sądowego, do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy miał bezpośredni kontakt z możliwymi do przeprowadzonymi na sali sądowej dowodami (w wypadku świadków P. R. (2), z uwagi na ich śmierć, konieczne było odczytanie ich wyjaśnień i zeznań z wcześniejszej fazy postępowania, w tym wcześniejszych rozpraw) i dokonując oceny tak przeprowadzonego materiału dowodowego w sposób prawidłowy zwrócił uwagę, w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, na istotne dowody przesądzające o tym, że to chęć oskarżonej pozbawienia życia męża i podjęte działania doprowadziły, za pośrednictwem osób, które opłaciła, do jego śmierci. Nie ma potrzeby w tym miejscu tej argumentacji powtarzać wystarczy tylko wskazać, że tym materiałem dowodowym były, w pierwszej kolejności, wyjaśnienia bezpośrednich uczestników zdarzeń – A. K. i P. R. (1). Sąd Okręgowy dostrzegł, iż ich wyjaśnienia i zeznania w toku całego postępowania nie były jednobrzmiące. Słusznie jednak dał wiarę ich wersjom w tym brzmieniu, w którym w pełni ze sobą korespondowały

i obciążały oskarżoną. Sąd Okręgowy wskazał racjonalne powody dla których uznał ich zeznania złożone w toku rozprawy sądowej – przez P. R. (1) w dniu 6 lipca 1994 roku

i 26 stycznia 1999 roku, a przez A. K. w dniu 8 kwietnia 1994 roku za niewiarygodne. Prawidłowość oceny zeznań tych osób poza tym, że w ustalonych za wiarygodne wersjach korespondują ze sobą, potwierdzają także dowody pośrednie takie jak zeznania św. P. R. (2), K. S. (2), A. S., Z. K., W. K., i L. S.. Ten materiał dowodowy został wnikliwie oceniony w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i w sytuacji, w której apelacja z tą oceną merytorycznie nie polemizuje, poprzestając na odnoszeniu się do treści wyjaśnień nie przyznającej się do winy oskarżonej i własnej interpretacji części materiały dowodowego, wystarczy apelującego obrońcę do treści tego uzasadnienia odesłać.

Apelujący obrońca ma natomiast rację, że oskarżonej nie można było przypisać sprawstwa kierowniczego zabójstwa J. K..

Rozważania w tym zakresie należy rozpocząć od kilku uwag teoretycznych. Otóż sprawstwo kierownicze charakteryzuje się innym niż przewidziane dla sprawstwa pojedynczego znamieniem czynnościowym. Czynność sprawcza w tym przypadku nie polega bowiem na własnoręcznej realizacji znamion określonych w przepisie części szczególnej, lecz na kierowaniu wypełnieniem tych znamion przez inną osobę. Sprawstwo kierownicze zasadza się na władztwie kierującego nad zachowaniem bezpośredniego wykonawcy, przejawiającym się w panowaniu nad czynem wykonującego własnoręcznie znamiona czynu zabronionego (por. A. Zoll, *Odpowiedzialność...*, s. 61; W. Mąciór, *Postacie...*, s. 757; G. Rejman, *Odpowiedzialność...*, s. 166; A. Spotowski, *Próba...*, s. 51; tenże, *Sprawstwo...*, s. 193-194; W. Sieradzki, *Istota...*, s. 40; W. Kulesza, *Wykonywanie...*, s. 112-113; K. Buchała, A. Zoll, *Polskie...*, s. 304; A. Wąsek, *Kodeks...*, s. 253 i n.; A. Marek, *Komentarz...*, s. 54). Kierowanie przez sprawcę kierowniczego charakteryzuje się jego wolą wykonania czynu zabronionego poprzez zachowanie innej osoby oraz świadomością kierującego, że panuje nad przebiegiem akcji przestępnej realizowanej przez osobę kierowaną, przy czym to panowanie nad zachowaniem osoby kierowanej musi mieć charakter obiektywny.

Sąd Okręgowy w rozważaniach prawnych dotyczących kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonej czynu zawarł stwierdzenia wskazujące na tę postać sprawstwa, gdyż pisze, że K. K. kierowała zbrodnią zabójstwa męża, za pośrednictwem P. R. (1) miała kontakt ze sprawcami i w każdej chwili mogła decydować o realizacji plany względnie odstąpieniu od niego /str.19-20 uzasadnienia/. Sąd Okręgowy we wskazanych rozważaniach jest niekonsekwentny. Wcześniej pisze przecież, że to P. R. (1) ustalał szczegóły zbrodni ze sprawcami i to sprawcy zabójstwa mogli wybrać sposób zabicia pokrzywdzonego. Dalej sąd ten pisze, że zachowanie oskarżonej wskazuje, że była ona sprawcą zlecającym (co to znaczy?). Rozważania o sprawstwie kierowniczym oskarżonej są także sprzeczne z ustalonym przez Sąd Okręgowy stanem faktycznym wynikającym z pisemnego uzasadnienia wyroku. Przecież Sąd Okręgowy wyraźnie ustalił, że oskarżona w ogóle nie chciała poznać K. S. (1) i A. K. i rozmawiać z nimi. Nigdy nie miała z nimi bezpośredniego kontaktu, a jedynie ich widziała z pewnej odległości. W dniu 25 sierpnia kiedy P. R. (1) po raz pierwszy zawiózł K. S. (1) i A. K. pod dom K. do S. i w dniu następnym kiedy zabójstwo zostało dokonane oskarżona przebywała na terenie oddalonym o kilkanaście kilometrów Ośrodka (...). Sąd Okręgowy ustalił, że S. i K. sami wybrali datę dokonania zabójstwa, bez udziału i informowania o tej dacie nie tylko oskarżonej, ale i P. R. (1). Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy przeczą nie tylko tezie, iż oskarżona panowała nad zachowaniem sprawców zabójstwa, ale, że w ogóle miała taką wolę i świadomość.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego oskarżona chcąc, aby wskazane na jej prośbę przez P. R. (1) osoby - K. S. (1) i A. K. dokonały zabójstwa jej męża J. K., nakłoniła je do tego za obietnicę korzyści majątkowej. Następnie, kiedy osoby te podjęły się dokonania zabójstwa, ułatwiła im popełnienie tej zbrodni poprzez udzielenie informacji kiedy i gdzie będzie przebywał jej mąż J. K., jakie jest najbardziej dogodne wejście na ich posesje w S. i rozkładzie pomieszczeń w domu. Tego rodzaju zachowanie stanowi podżeganie i pomocnictwo do zbrodni zabójstwa z art. 18 § 2 i 3 kk w zw. z art. 148 § 1 kk.

Sąd Apelacyjny uznał, iż zmiana wyroku w tym zakresie jest bezsprzecznie możliwa w fazie postępowania odwoławczego, gdyż ustalenia faktyczne w oparciu o które należało prawidłowo zakwalifikować czyn przypisany oskarżonej zostały ustalone przez Sąd I instancji i wynikają z pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Obrzaża prawa materialnego

art. 18 § 1 kk w zw. z art. 148 § 1 kk, której dopuścił się Sąd Okręgowy, polegająca na surowszej kwalifikacji zachowania oskarżonej, jako sprawstwa kierowniczego dokonanego zabójstwa, niż wynikająca z poczynionych ustaleń, nie wymagała orzeczenia kasatoryjnego.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zmiana podstawy prawnej skazania poprzez przyjęcie konstrukcji podżegania i pomocnictwa z art. 18 § 2 i 3 kk w zw. z art. 148 § 1 kk, w miejsce sprawstwa kierowniczego z art. 18 § 1 kk w zw.

z art. 148 § 1 kk, nie ma wpływu na ocenę stopnia społecznej szkodliwości przypisanego oskarżonej czynu i stopnia jej zawinienia, co

w efekcie musiało skutkować uznaniem, że orzeczona kara 15 lat pozbawienia wolności, przy uwzględnieniu pozostałych przesłanek, które miał na uwadze sąd Okręgowy, jest karą słuszną i adekwatną do popełnionego czynu. Należy zwrócić uwagę, iż w ujęciu obiektywnym wyrok w swej zmienionej treści stanowi konwalidację dokonaną przez Sąd Okręgowy obraży prawa materialnego. Sąd Apelacyjny nie dokonał zmian w zakresie przyjętego przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego odnoszonego do zachowania oskarżonej, lecz de facto poprawił błędnie przyjętą kwalifikację. Oskarżona chciała żeby jej mąż został pozbawiony życia, nakłoniła do tego, za pośrednictwem P. R. (1), sprawców i pomogła im tego dokonać udzielając praktycznych wskazówek. Fakt, iż nie miała wpływu na sposób dokonania tego morderstwa

i nie panowała nad zachowaniem sprawców, co stanowi zasadniczą różnicę między sprawstwem kierowniczym a podżeganiem i pomocnictwem, nie może mieć wpływu na wymiar kary, gdyż dla oskarżonej sposób pozbawienia życia męża był obojętny, a wpływać w jakikolwiek sposób na sprawców nie miała zamiaru, gdyż nie miała żadnych rozterek czy też wyrzutów sumienia i przez cały czas trwała w swym zamiarze.

Konsekwencją przyjętej kwalifikacji prawnej i zmiany wyroku w tym zakresie było wymierzenie na mocy art. 19 § 1 kk w zw. z art. 148 § 1 kk kary 15 lat pozbawienia wolności i zaliczenie na jej poczet okresu tymczasowego aresztowania w sprawie. Zdaniem

Sądu Apelacyjnego, przy uwzględnieniu okoliczności obciążających i łagodzących naprowadzonych w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, należało te karę uznać za adekwatną do stopnia zawinienia i społecznej szkodliwości czynu.

Orzeczenie o kosztach jest konsekwencją aktualnej sytuacji finansowej oskarżona, która z uwagi na brak majątku i pobyt w warunkach więziennych, nie jest w stanie ich ponieść bez nadmiernego uszczerbku.